

Anna Kępka¹, Natalia Pająk²

WPŁYW WOJNY W UKRAINIE NA WYSOKOŚĆ INFLACJI W POLSCE

Streszczenie

Inflacja jest wzrostem cen towarów i usług oferowanych na rynku. Ze względu na swoją złożoność ma istotny wpływ na funkcjonowanie gospodarki państwa. Wybuch wojny w Ukrainie przyczynił się do znaczącego wzrostu inflacji w Polsce, co skutkuje wieloma negatywnymi konsekwencjami dla społeczeństwa. W artykule wyjaśniono czym jest inflacja, opisano jej rodzaje i zaznajomiono się z metodami jej pomiaru. Przeanalizowano przyczyny występowania inflacji oraz objaśniono jej skutki, zarówno te negatywne jak i pozytywne. W dalszej części artykułu, na podstawie danych statystycznych przedstawiono związek działań wojennych prowadzonych na terenie Ukrainy, ze wzrostem ogólnego poziomu cen dóbr i usług w Polsce.

Słowa kluczowe: inflacja, wzrost cen, wojna w Ukrainie, skutki inflacji.

WSTĘP

Inflacja tożsama jest z powszechnym wzrostem cen towarów i usług. Jej dynamiczny wzrost przekłada się na życie codzienne ludzi oraz ich portfele. Za obecny poziom inflacji w Polsce w dużym stopniu odpowiada wojna w Ukrainie. Oddziałuje na ceny paliw, energii, żywności oraz na stopy procentowe i dostępność kredytów. Wysoki poziom cen panujących na rynku w późniejszym czasie może skutkować obniżeniem tempa wzrostu rozwoju gospodarczego i ogólnym obniżeniem poziomu życia obywateli.

---

¹ Studentka Wydziału Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu.

² Studentka Wydziału Ekonomii i Finansów, Uniwersytet Technologiczno-Humanistyczny im. K. Pułaskiego w Radomiu.

W artykule wyjaśniono istotę inflacji, wymieniono jej rodzaje oraz przedstawiono metody jej pomiaru. Następnie opisano źródła występowania inflacji oraz objaśniono jej możliwe konsekwencje. W ostatniej części artykułu, na podstawie danych statystycznych, przeanalizowano, jaki wpływ ma rosyjska agresja na poziom inflacji w Polsce i jakie są jej skutki.

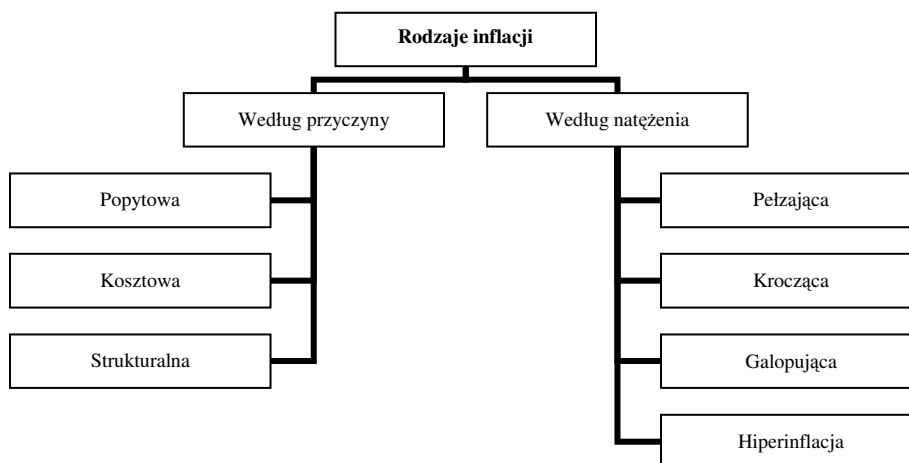
1. ISTOTA, RODZAJE ORAZ MIERNIKI INFLACJI

Powszechnie zjawisko inflacji kojarzone jest ze wzrostem poziomu cen w gospodarce. Samo słowo inflacja pochodzi od łacińskiego terminu „inflatio” oznaczającego „nadęcie”. Pojęcie to początkowo stosowane było w medycynie, a dopiero później znalazło swoje zastosowanie również w ekonomii. Ekonomista David Begg określa inflację jako proces, polegający na wzroście ogólnego poziomu cen towarów i usług oferowanych w gospodarce. Przy czym poziom cen stanowi średnią wszystkich cen w gospodarce (Begg, 1997). Dlatego też nie każdy wzrost cen jest inflacją. Zjawisko to utrzymuje się przez dłuższy czas i połączone jest ze spadkiem wartości pieniądza. Oznacza to, że za taką samą kwotę można nabyć mniej produktów niż kilka miesięcy wcześniej. Stopa inflacji jest to zmiana ogólnego poziomu cen w danym okresie w stosunku do okresu bazowego, wyrażana w procentach. Regulowaniem inflacji zajmuje się bank centralny, w Polsce jest to Narodowy Bank Polski.

Można wyróżnić dwa kryteria podziału inflacji:

1. w zależności od przyczyn wywołujących zjawiska inflacyjne,
2. w zależności od natężenia procesów inflacyjnych,

Szczegółowe kryterium podziału przedstawia rysunek 1.

Rys. 1. Klasyfikacja podziału inflacji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Pollok A. (2004), *Procesy inflacyjne we współczesnym świecie*. [w:] Dach Z., Szopa B. (red.), *Podstawy makroekonomii*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Kraków..

Jednym z rodzajów inflacji ze względu na przyczynę jest inflacja popytowa. Pojawia się wtedy, gdy przyczyną wzrostu cen jest nadmierny popyt w stosunku do istniejącej podaży (Próchniak, 2020). Oznacza to, że całkowita wielkość planowanych wydatków wzrasta szybciej niż całkowita wielkość produkcji. Społeczeństwo chce nabyć więcej niż gospodarka jest w stanie wytworzyć. Nazywana jest również inflacją pieniężną ze względu na nadmierną ilość pieniądza w obiegu.

Kolejnym rodzajem jest inflacja kosztowa zwana też podażową. Pojawia się wtedy, gdy nałożone są ograniczenia na podaż jednego lub kilku zasobów lub wtedy, gdy ich cena zostaje zwiększona. Inflacja kosztowa może wynikać ze wzrostu każdego ze składników kosztów, przy założeniu, że pozostałe nie ulegają zmianie. Innymi słowy oznacza to, że inflacja podażowa pojawia się wtedy, gdy rosną koszty wytworzenia produktów, a producenci zmuszeni są do podniesienia cen (Pollok, 2004). Inflacja kosztowa wywiera presję na podwyżkę wynagrodzeń, a to wpływa na jeszcze większy wzrost cen.

Inflacja strukturalna pojawia się w momencie, gdy producenci nie nadążają ze zmianami strukturalnymi produkcji, wymuszonymi przez gospodarkę krajową. Ten rodzaj inflacji ma charakter inflacji popytowo-kosztowej.

W zależności od natężenia procesów inflacyjnych wyróżniamy m.in. inflację pełzającą. Jest to powolny wzrost przeciętnego poziomu cen w gospodarce, nieprzekraczający 5% rocznie. Zjawisko to jest spotykane w większości krajów, które są wysoko rozwinięte (Business Insider, 2021). Taka inflacja nie jest groźna dla gospodarki i daje się kontrolować. Celem inflacyjnym większości banków centralnych jest właśnie inflacja pełzająca.

Inflacja krocząca występuje wtedy, gdy wskaźnik wzrostu cen zawiera się w granicach od 5% do 10% rocznie. W tym przedziale procentowym inflacja się umacnia i zaczyna wymykać spod kontroli. Wywołuje określone zachowania podmiotów gospodarczych.

Inflację pełzającą i kroczącą uznaje się za inflację umiarkowaną.

Kolejnym typem inflacji jest inflacja galopująca. Kształtuje się ona powyżej 10% rocznie, a za jej maksymalny poziom uznaje się 100%. Jest to zjawisko bardzo niebezpieczne dla gospodarki, trudne do kontroli. Powoduje znaczący spadek siły nabywczej pieniądza, a w dłuższym okresie czasu powoduje obniżenie wzrostu gospodarczego (Marchewka-Bartkowiak, 2011). Przy takiej inflacji mogą pojawić się napięcia społeczne np. strajki, protesty oraz pogarsza się ogólny nastrój wśród obywateli.

O hiperinflacji mówi się wtedy, gdy roczny wzrost cen przekracza 100%. Powoduje załamanie systemu finansowego, a pieniądź nie ma praktycznie żadnej wartości (Zawiślińska, 2014). Bardzo szybki wzrost cen może wywoływać panikę, a nawet kryzys społeczny. Inwestycje zostają zatrzymane i następuje spadek produkcji, a rośnie bezrobocie.

Omawiając rodzaje inflacji, warto również wspomnieć o deflacji. Jest to proces przeciwny do inflacji, polegający na stałym spadku ogólnego poziomu cen

w danym okresie. W takim przypadku stopa inflacji jest minusowa. Jej skutkiem jest wzrost wartości pieniądza, co oznacza, że za taką samą ilość pieniędzy można nabyć więcej.

Aby określić ogólny wzrost poziomu cen wykorzystywane są różne wskaźniki:

1. Miernik CPI (Consumer Price Index);
2. Indeks PPI (Producer Price Index);
3. GNP deflator (deflator produktu narodowego).

Miernik CPI, czyli wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych jest najpopularniejszą metodą określania inflacji. Wskaźnik cen konsumpcyjnych obliczany jest przez urzędy statystyczne poszczególnych krajów (w Polsce jest to GUS) i mogą różnić się zakresem podmiotowym czy przedmiotowym, a także zastosowaną metodą obliczenia (GUS, 2019). Wskaźnik ten tworzony jest na podstawie przeciętnego poziomu cen towarów i usług konsumpcyjnych znajdujących się w koszykach gospodarstw domowych w danym okresie. Wskaźnik CPI przez niektórych jest też nazywany indeksem kosztów utrzymania z uwagi na fakt, że obejmuje on dobra, które są kupowane regularnie (Kamerschen, 1993). W skład koszyka CPI wchodzi ponad 400 pozycji, m.in.: żywność, odzież, paliwo, leki.

Kolejnym miernikiem jest indeks PPI, czyli wskaźnik cen dóbr produkcyjnych. Obrazuje on poziom cen ustalany przez producentów na danych etapach produkcji. Do obliczenia inflacji producenckiej brane są pod uwagę ceny producenta i ceny bazowe, ale też ceny po jakich producent sprzedaje dane dobra. W Polsce indeks PPI odnosi się do produkcji sprzedanej przemysłu w sektorze górnictwa i wydobywania, przetwórstwa przemysłowego, dostawy wody, gospodarowania ściekami i odpadami, rekultywacji oraz zaopatrywania w gaz, parę wodną oraz gorącą wodę (Business Insider, 2021).

Często stosowanym miernikiem jest również deflator PNB. Uznawany jest za indeks ukazujący pełną wartość inflacji, ponieważ stosowany jest do wszystkich składników produktu narodowego brutto. Stanowi on średnią ważoną wzrostu wszystkich dóbr i usług.

2. PRZYCZYNY I SKUTKI INFLACJI

Ciężko jest określić jeden, główny powód ogólnego wzrostu poziomu cen towarów i usług. Inflacja to złożone zjawisko, które może być wywoływane przez znaczną ilość czynników. Równocześnie ma też wpływ na wiele procesów gospodarczych jak i społecznych i psychologicznych. Wysoki poziom inflacji jest bardzo niebezpieczny dla danego państwa. Kontrolowana i utrzymywana na niskim poziomie może przynosić korzystne efekty. Podstawowe źródła inflacji i jej skutki zostały przedstawione w tabeli 1.

Tab. 1. Źródła i skutki inflacji

Źródła	Skutki
1. Wzrost cen surowców energetycznych	1. Utrata wartości pieniądza
2. Nadmierna ilość pieniądza w obiegu	2. Osłabienie aktywności gospodarczej
3. Niezrównoważony budżet państwa	3. Zahamowanie inwestycji
4. Kłopoty finansowe państwa	4. Wzrost stóp procentowych
5. Nadmierny wzrost płac	5. Ograniczenie produkcji
	6. Niepewność i panika wśród społeczeństwa

Źródło: Opracowanie własne.

Do jednej z najczęściej występujących przyczyn inflacji uznaje się wzrost ceny ropy naftowej. Znacząco wpływa na sektor transportu, handlu, przemysłu czy usług. Przy użyciu ropy, która jest źródłem paliw, możliwe jest dostarczenie towarów do wyznaczonych miejsc czy transport osób. Wzrost wartości ropy skutkuje tym, że firmy transportowe podwyższają opłaty za swoje usługi, a to wywołuje wzrost cen towarów np. żywności, które podwyższane są przez producentów, chcących zmniejszyć koszty poniesione na dostawę swoich dóbr. Przez wzrost wartości paliw, straty ponosi również sektor turystyki, co spowodowane jest rosnącymi cenami biletów lotniczych czy autobusowych. Powoduje to, że mniej osób decyduje się na dalsze podróże.

Kolejną z przyczyn inflacji jest również nadmierna, w porównaniu do wzrostu gospodarczego, emisja pieniądza. Podaż pieniądza rośnie, ale produkcja pozostaje na takim samym poziomie. W obrotach jest duża ilość pieniądza bez pokrycia, traci on zaufanie. Ludzie zaczynają pozbywać się zgromadzonych oszczędności, inwestując je w dobra trwałe. Takie zachowania skutkują podwyższeniem cen na rynku. Kupujący zaczynają rezygnować z nabywania pewnych dóbr lub zamieniają je na takie, które są tańsze i gorszej jakości. Chcąc uregulować wzrastającą inflację, bank centralny podwyższa stopy procentowe, by skłonić konsumentów do oszczędzania. Powoduje to podrożenie kredytów, co przyczynia się do zahamowania inwestycji przedsiębiorstw (Borucki, 2021).

Niezrównoważony budżet państwa również przyczynia się do wzrostu inflacji. Finansowanie deficytu budżetowego może doprowadzić do sytuacji, w której konieczne będzie dodrukowanie kolejnych pieniędzy. Dodruk gotówki powoduje wzrost zadłużenia państwa. Utrata wartości walut oraz niestabilna sytuacja finansowa mogą zniechęcić przedsiębiorców do podejmowania inwestycji. Takie działania hamuje rozwój gospodarki i osłabia relacje gospodarcze z innymi krajami (Baranowski, 2008). W dłuższym okresie czasu będzie to skutkowało spadkiem aktywności gospodarczej, a w konsekwencji wzrośnie bezrobocie.

Nadmierna podwyżka płac i minimalnego wynagrodzenia również może być przyczyną wzrostu inflacji. Społeczeństwo zarabia więcej, jednocześnie też więcej wydając. Rosnący popyt, przy niezmiennych wielkości produkcji, powoduje wzrost cen.

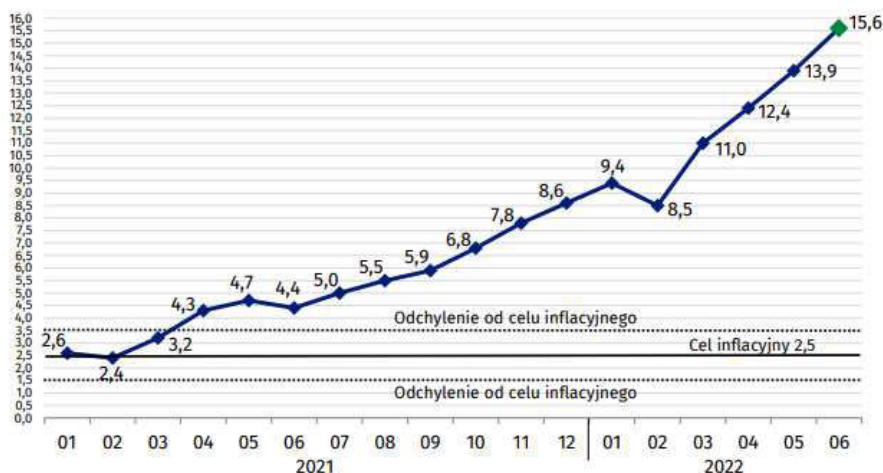
Ogólny wzrost poziomu cen może mieć również szereg skutków społeczno-psychologicznych. Przy ciągle drożejących towarach zaczynają psuć się nastroje wśród społeczeństwa. Pojawia się panika, strach oraz uczucie niepewności. Pracownicy domagają się większych płac, co napędza kolejne podwyżki. Obniża się poziom życia, a najbardziej odczuwają to najubożsi obywatele. Przy wysokiej, dwucyfrowej inflacji mogą wystąpić strajki i protesty.

Pomimo wielu negatywnych skutków, inflacja może mieć również pozytywny wpływ, pod warunkiem, że jest ona umiarkowana i znajduje się pod kontrolą banku centralnego. Powolne procesy inflacyjne sprzyjają rozwojowi przedsiębiorstw, co skutkuje nowymi miejscami pracy oraz wzrostem płac. Podejmowanych jest coraz więcej inwestycji, a to sprzyja rozwojowi gospodarczemu (Grabia, Kwatkowski, 2018). Rośnie poziom życia obywateli.

3. ODDZIAŁYWANIE WOJNY W UKRAINIE NA POZIOM INFLACJI W POLSCE

Wojna niesie za sobą wiele konsekwencji, nie tylko społecznych, ale również gospodarczych i ekonomicznych. Odczuwają je nie tylko kraje bezpośrednio zaangażowane w konflikt zbrojny, ale też wszystkie pozostałe, a szczególności te im sąsiadujące. Napięcie w stosunkach między Rosją, a Ukrainą trwa nieprzerwanie od wielu lat. Aneksja Krymu przez Rosjan w 2014 roku przyniosła wiele szkód ukraińskiej gospodarce, jednak dla reszty świata nie było to aż tak odczuwalne. Dopiero napad Rosji na Ukrainę w lutym 2022 roku sprawił, że skutki wojny zaczęły być widoczne na całym świecie. Polska, jako kraj sąsiadujący z Ukrainą oraz jako jeden z niosących pomoc, dotkliwie poczuł konsekwencje agresji rosyjsko-białoruskiej.

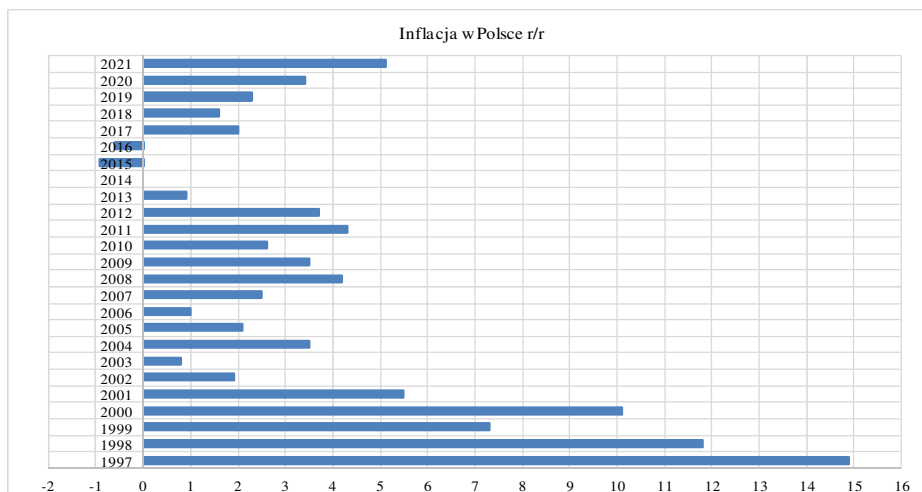
Ogólny poziom cen dóbr i usług w Polsce w 2021 roku stale wzrastał, do czego w dużej mierze przyczyniła się pandemia COVID-19. Na początku roku inflacja wynosiła 2,6%, co było celem inflacyjnym banku centralnego. Była to inflacja pełzająca. W wyniku stopniowego, comiesięcznego wzrostu, w grudniu wartość ogólnego poziomu cen mierzyła już 8,6% - inflacja krocząca. W lutym 2022 roku inflacja, po raz pierwszy od roku zaczęła maleć wynosząc 8,5%. Jednak proces ten nie trwał długo. Z uwagi na wybuch wojny w Ukrainie, już w kolejnym miesiącu, inflacja znacząco wzrosła do 11,0%. Szczegółowy proces zmian ogólnych cen towarów i usług został przedstawiony na rysunku 2.

Rys. 2. Zmiany cen towarów i usług konsumpcyjnych w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego (w %).

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

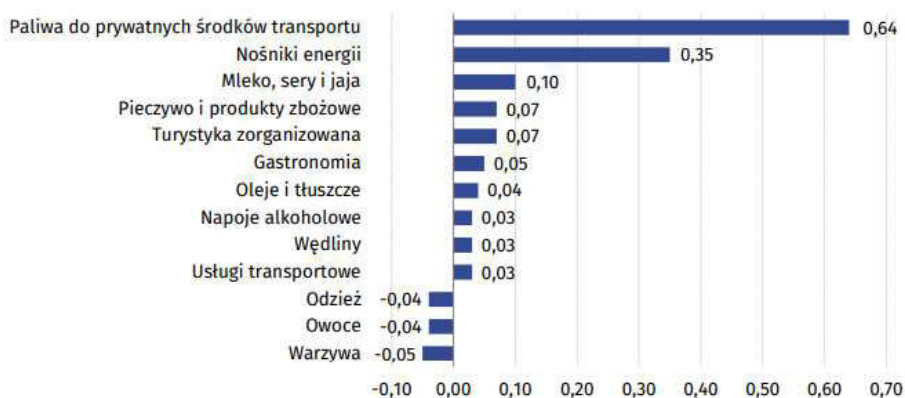
Rysunek 2 obrazuje jak bardzo inflacja wzrosła od momentu wybuchu wojny. Eksperci inflację wywołaną wojną nazywają nawet „putininflacją”. Każdego miesiąca od lutego urosła o ponad 1 punkt procentowy w stosunku do poprzedniego. Sytuacja zaczęła robić się niepokojąca. Można tu już mówić o inflacji galopującej, groźnej dla polskiej gospodarki. Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w czerwcu 2022 roku w porównaniu z analogicznym miesiącem roku ubiegłego wzrosły o 15,6%, a w stosunku do poprzedniego miesiąca wzrosły o 1,5%. Taka wartość znacząco przekracza cel inflacyjny wyznaczony przez Narodowy Bank Polski.

Rys. 3. Inflacja roczna w Polsce w latach 1997 – 2022 (w %).

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak widać na rysunku 3, roczna inflacja w ostatnich latach nie przekroczyła 6,0%, a w latach 2015 i 2016 nawet wystąpiła deflacja. Najwyższa inflacja była w 1997 roku, gdy w marcu tego roku osiągnęła rekordową wartość 16,6%. Oznacza to, że obecny poziom cen towarów i usług jest najwyższy od 25 lat (Żuławiński, 2022). Tak drogo nie było od dawna. To pokazuje jak poważna i niecodzienna jest bieżąca sytuacja. Na obecną wartość inflacji znaczenie ma wiele czynników wywołanych wojną. Rysunek 4 przedstawia bodźce, które miały największy wpływ na poziom inflacji w czerwcu 2022 roku.

Rys. 4. Wpływ zmian cen wybranych grup towarów i usług konsumpcyjnych w czerwcu 2022 roku (w p. proc. w stosunku do miesiąca poprzedniego)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Jak widać na rysunku 4, największy wynoszący 0,64 punktów procentowych wpływ na wskaźnik inflacji miały zmiany cen paliw. Znaczące oddziaływanie miały też zmiany cen nośników energii oraz mleka, serów i jaj. Wśród czynników znalazły się również pieczywo gastronomia i turystyka.

Atak Rosji na Ukrainę niesie ze sobą wiele konsekwencji, odczuwalnych w życiu codziennym wielu obywateli Polski. Wojna ma duży udział w kształtowaniu się cen surowców energetycznych, w szczególności ropy naftowej. W związku z rozpoczęciem konfliktu cena baryłki ropy Brent wzrosła z 90 USD do 130 USD, a obecnie jest na poziomie około 105 USD (stan na dzień 22.07.2022r.). Wzrost cen ropy skutkuje rosnącymi cenami paliw na stacjach benzynowych i większymi kosztami transportu. W pewnym momencie doszło do sytuacji, gdy ludzie z obawy na wysoki wzrost cen paliw zaczęli masowo je wykupywać, by zdążyć przed podwyżkami, ale takie zachowania jeszcze bardziej je potęgują (Paczos, 2022). Względem maja 2022 roku paliwa zdrożały o 9,4%, a patrząc w ujęciu rocznym ich cena wzrosła aż o 46,7% (GUS, 2022).

Rosja będąc jednym z najważniejszych eksporterów gazu czy węgla, może kontrolować rynek, wiedząc, że wiele państw jest w dużym stopniu uzależniona od jej dostaw. Grozi wstrzymaniem przepływu gazu bądź całkowitym odcięciem w związku z nakładanymi na nią sankcjami. Pod koniec kwietnia 2022 roku Rosja „zakreśliła kurek” z gazem Polsce z powodu braku zgody na zapłatę w rublach. Jeszcze w 2021 roku Polska dwie trzecie ropy oraz 55% dostarczanego gazu sprowadzała z Rosji (Ciszak, 2022). Dlatego też utrata głównego dostawcy może skutkować wzrostem cen gazu z obawy na jego deficyt. Wyższe ceny energii mają wpływ na niemal każdy dział gospodarki skutkując rosnącymi cenami innych produktów. Względem maja 2022 roku nośniki energii zdrożały o 3%, a w skali roku ich cena wzrosła o 35%. Sam gaz w ciągu roku podrożał o 46,2%, ale względem poprzedniego miesiąca odnotował spadek o wartości 0,02% (GUS, 2022). Ograniczenie importu gazu z Rosji może też przyczynić się do spowolnienia procesu odchodzenia od węgla czy z czasowej rezygnacji z likwidowania elektrowni jądrowych, by zastąpić czymś innym niebieskie paliwo (Raport PIE, 2022).

Wydatki na energię stanowią znaczną część kosztów przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, dlatego ceny ropy, gazu i prądu mają duży wpływ na poziom ogólnej inflacji. Dobrze widać to na przykładzie cen żywności. Wzrost cen nośników energii przekłada się na rosnące koszty produkcji, transportu, ale też wynagrodzeń, co oddziałuje na późniejsze ceny towarów. W czerwcu 2022 ceny żywności i napojów bezalkoholowych wzrosły o 14,2% w porównaniu z czerwcem 2021 roku. Wyszczególnić można tutaj wzrost cen: mąki o 38,0%, pieczywa o 28,2%, mięsa o 16,9%, tłuszczu roślinnych o 42,4%, cukru o 39,3%. Szczegółowe porównanie wzrostu cen żywności przedstawione zostało w tabeli 2.

Tab. 2. Wskaźniki cen żywności w 2021 i 2022 roku w %.

Wyszczególnienie	2021		2022	
	luty	czerwiec	luty	czerwiec
Żywność i napoje bezalkoholowe	0,6	2,0	7,6	14,2
Mąka	4,5	2,0	17,2	38,0
Pieczywo	5,8	5,8	17,0	28,2
Mięso	-2,5	3,1	5,3	16,9
Tłuszcze roślinne	0,3	3,5	27,8	42,4
Cukier	3,1	-2,0	22,1	39,3
Mleko	3,6	2,1	7,9	21,0
Herbata	-0,9	-1,6	4,3	7,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W tabeli 2 zostały przedstawione wartości inflacji wybranych produktów żywnościowych w lutym i czerwcu w latach 2021 i 2022. W roku 2021 wskaźniki inflacji utrzymywały się na niewysokich wartościach, charakterystycznych dla inflacji pełzającej. W czerwcu ceny niektórych produktów wzrosły w porównaniu do lutego, ale pojawiły się również spadki. W lutym 2022 roku ceny były już na o wiele wyższym poziomie niż przed rokiem. Jednak po wybuchu wojny, ceny niektórych produktów wzrosły nawet trzykrotnie, co widać na podstawie danych z czerwca. Tabela 2 dokładnie obrazuje jak wszystkie produkty podrożały po rozpoczęciu działań wojennych na terenie Ukrainy.

Ważnym czynnikiem powodującym wysokie koszty produkcji żywności są ceny nawozów, które osiągnęły rekordowe wartości na rynkach. Spowodowane to zostało właśnie wysokimi cenami gazu ziemnego, który jest głównym surowcem używanym do produkcji azotowych nawozów sztucznych (Rudke, 2022). Skutkiem tego jest mniejsza liczba plonów i wyższa cena produktów rolnych.

Warto zaznaczyć, że Ukraina jest jednym z najważniejszych dostawców zbóż. W 2020 roku odpowiadała za 8,0% światowych dostaw pszenicy, a razem z Rosją dostarczały aż 25,6% tego zboża. Ukraina jest również ważnym dostawcą jęczmienia, nasion rzepaku oraz półproduktów wykorzystywanych do produkcji pasz. Zajmuje 4 miejsce wśród największych eksporterów kukurydzy. To także największy dostawca oleju słonecznikowego, odpowiadający za 39,5% światowych dostaw tego towaru, przy czym razem z udziałem Rosji jest to już 57,8% (Raport PIE, 2022).

Jednak z chwilą rozpoczęcia działań wojennych, eksport towarów z Ukrainy został wstrzymany. Z uwagi na ostrzał, zamknięto porty na Morzu Czarnym i przerwano łańcuchy dostaw. W ramach sankcji za napad na Ukrainę, przestano również kupować produkty z Rosji. Takie działania powodują duże braki zbóż i ziaren na rynku światowym. Może to pogorszyć sytuację żywnościową wielu państw, zwłaszcza afrykańskich. Dla Polski najistotniejsze mogą być przerwy w dostawie rzepaku i olejów, wykorzystywanych do produkcji żywności. Skutki mogą również odczuć producenci mięs, poprzez wstrzymanie eksportu półproduktów

wykorzystywanych w przemyśle paszowym. Zakłócenia w imporcie z Ukrainy powodują wzrosty cen pieczywa, olejów roślinnych oraz pasz, co przekłada się na wyższe ceny mięsa.

Nawet jeśli wojna niedługo zakończyłaby się, to i tak problem dostaw nie zostałby od razu rozwiązany. W wyniku walk wiele upraw oraz maszyn rolniczych zostało zniszczonych. Duża część ukraińskich rolników bierze czynny udział w obronie swojego kraju, więc nie byli w stanie dbać o swoje uprawy i zasiać zboża.

Inflację napędza również popyt, który zwiększył się poprzez napływ uchodźców z pogrążonej wojną Ukrainy. Kolejny czynnik wpływający na ogólny wzrost cen towarów i usług to ekspansywna polityka fiskalna oraz słaby złoty, który wyraźnie stracił na wartości od wybuchu wojny. Obecnie euro można kupić za 4,74 zł, a dolara za 4,65 zł (stan na 24.07.2022r.). Utrata wartości przez złote powoduje napięcie wśród społeczeństwa. Ludzie wykupują złoto lub inne, silniejsze waluty, bądź inwestuje je w dobra trwałe. To powoduje, że inflacja jest napędzana zarówno przez stronę kosztową jak i popytową.

Słaba złotówka oraz sam fakt graniczenia z krajem, w którym panuje wojna, nie zachęca zagranicznych inwestorów do lokowania swoich pieniędzy w Polsce. Panuje duża niepewność, ciężko przewidzieć jak rozwinie się sytuacja na rynku. W połączeniu z wahaniami kursu walutowego może to również skutkować wyższymi kosztami emisji obligacji przez Polskę. Większy udział może mieć też dług krótkoterminowy, co oznacza niekorzystną zmianę w strukturze zapadalności obligacji (Raport PIE, 2022). Może to oddziaływać na wolniejszy wzrost gospodarczy.

Rosyjska agresja na Ukrainę ma również wpływ na wzrost stóp procentowych, które są podstawowym narzędziem walki z rosnącymi cenami. Wyższe stopy procentowe skutkują trudniejszym dostępem do kredytów oraz ich wyższymi kosztami. 7 lipca 2022 roku nastąpiła kolejna, dziesiąta z rzędu, podwyżka stóp procentowych w Polsce, która spowodowała, że są one najwyższe od 2005 roku. Wraz ze wzrostem stóp, podniosła się też wartość stawki WIBOR 3M, co skutkuje wyższymi ratami kredytów. Celem wyższych stóp procentowych jest zniechęcenie społeczeństwa do zakupów. Razem ze stopami procentowymi rośnie również oprocentowanie lokat. Oznacza to, że bardziej opłacalne jest trzymanie pieniędzy na lokacie niż ich wydawanie. Inwestowanie cieszy się mniejszym zainteresowaniem, co przekłada się na cięcia kosztów w przedsiębiorstwach (Szymański, 2022). Skoro ludzie mniej wydają, spada konsumpcja, a wraz z nią produkcja. Prowadzi to do zmniejszenia tempa wzrostu PKB. Po pewnym czasie działania te przyczyniają się do spadku poziomu inflacji.

Wysokie stopy procentowe wraz z inflacją wywierają również wpływ na rynek nieruchomości. Przy rosnących cenach i spadku wartości waluty dużo osób inwestuje swoje pieniądze w nieruchomości. Jest to atrakcyjne dla inwestorów ze względu na rosnące czynsze. Z drugiej strony jednak, przy rosnących stopach procentowych trudniej jest wziąć kredyt, by kupić mieszkanie.

Jak widać działania wojenne prowadzone za naszą granicą, mają duży wpływ na zachowanie inflacji w Polsce. Przez globalizację i bliską współpracę z Ukrainą,

mimo iż Polska bezpośrednio nie uczestniczy w wojnie, mocno doświadcza jej skutków. Portfele obywateli znacząco odczuwają rosnącą inflację. Na skutek rosyjskiej agresji rosną ceny ropy naftowej, nośników energii, a także żywności. Złoty traci na wartości, co przekłada się również na wzrost stóp procentowych i droższe kredyty. Wszystkie te czynniki przekładają się na spowolnienie wzrostu PKB, a także na obniżenie poziomu życia społeczeństwa.

PODSUMOWANIE

Inflacja oznacza powszechny wzrost cen towarów i usług konsumpcyjnych. Aby podwyżki produktów w sklepach nazwać inflacją, zjawisko to musi utrzymywać się przez dłuższy czas. Zazwyczaj jest kojarzona z negatywnymi skutkami, chociaż kontrolowana i utrzymywana na niskim poziomie może również przynosić pozytywne efekty dla gospodarki. Inflacja jest procesem złożonym, który może być wywołany przez wiele czynników. Do głównych przyczyn występowania ogólnych podwyżek cen zalicza się przede wszystkim wzrost cen surowców energetycznych i nadmierną ilość pieniądza w obiegu. Oprócz wysokich cen produktów w sklepach, inflacja skutkuje również utratą wartości pieniądza, wysokimi stopami procentowymi, a w efekcie zahamowaniem wzrostu gospodarczego.

Pomimo tego, że Polska nie bierze udziału w wojnie to odczuwa jej skutki. Konflikt zbrojny prowadzony w Ukrainie silnie oddziałuje na poziom inflacji, co przekłada się na codzienne życie ludzi. Z uwagi na to, że Rosja jest jednym z głównych eksporterów ropy i gazu, dynamicznie rosną ceny paliw i nośników energii w Polsce. Społeczeństwo odczuwa również wysokie ceny żywności z powodu wstrzymania dostaw zbóż z Ukrainy. Złotówka traci na wartości, a Polakom coraz trudniej wziąć kredyt, poprzez rosnące stopy procentowe. Rosnąca inflacja przyczynia się do obniżenia poziomu życia, bo za taką samą ilość pieniędzy można nabyć mniej dóbr niż jeszcze przed kilkoma miesiącami. Wysoki wzrost ogólnego poziomu cen jest bardzo niebezpieczny dla gospodarki, jeśli utrzymuje się przez długi okres czasu.

BIBLIOGRAFIA

1. Bankier.pl, <https://www.bankier.pl/> [dostęp 22.07.2022].
2. Baranowski P., (2008), *Problem optymalnej stopy inflacji w modelowaniu wzrostu gospodarczego*, Wydawnictwo Biblioteka, Łódź.
3. Begg D., Fischer S., Dornbusch R. (1997), *Ekonomia - Mikroekonomia*, PWN, Warszawa.
4. Borucki B., wydanie internetowe z dnia 4.10.2021r., *Inflacja – komu potrzebny jest wzrost ogólnych cen w gospodarce?* <https://finanse.rankomat.pl/> [dostęp 18.07.2022].
5. Business Insider, wydanie internetowe z dnia 15.07.2021r., *Wskaźnik PPI - czym jest?* <https://businessinsider.com.pl> [dostęp 10.07.2022].

6. Ciszak P., wydanie internetowe z dnia 30.03.2022r., *Uwolnić się od Rosji. Po gaz i ropę powinniśmy sięgnąć do nieoczywistych kierunków*, <https://www.money.pl/> [dostęp 22.07.2022].
7. GUS, <http://stat.gov.pl> [dostęp 18.07.2022].
8. GUS, wydanie internetowe z dnia 11.12.2019r., *Co warto wiedzieć o inflacji?*, <http://stat.gov.pl> [dostęp 13.07.2022].
9. Grabia T., Kwiatkowski E. (2018), *Pieniądz i inflacja*. [w:] Kwiatkowski E., Milewski R. (red.), *Podstawy ekonomii*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
10. Kamerschen D., McKenzie R., Nardinelli C. (1993), *Ekonomia*, Fundacja Gospodarcza NSZZ Solidarność, Gdańsk.
11. Marchewka-Bartkowiak K. (2011), *Inflacja w Polsce*, Biuro analiz sejmowych nr 15 (59).
12. Money.pl, *Inflacja*, <https://www.money.pl/> [dostęp 18.07.2022].
13. Paczos W., wydanie internetowe z dnia 05.07.2022r., *Paczos: Rosnące ceny ropy wcale nie muszą wywołać inflacji*. [w:] Sobczyk-Grygiel S. (red.) <https://forsal.pl/> [dostęp 22.07.2022].
14. PIE, *Warnomics. Gospodarcze koszty inwazji Rosji i Białorusi na Ukrainę (2022)*, Polski Instytut Ekonomiczny, Warszawa.
15. Pollok A. (2004), *Procesy inflacyjne we współczesnym świecie*. [w:] Dach Z., Szopa B. (red.), *Podstawy makroekonomii*, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Kraków.
16. Próchniak M., wydanie internetowe z dnia 15.03.2020r., *Co to jest inflacja, inflacja krocząca i hiperinflacja?* <https://gazeta.sgh.waw.pl> [dostęp 18.07.2022].
17. Rudke M., wydanie internetowe z dnia 11.04.2022r., *Gwałtowne odcięcie surowców z Rosji i słaby złoty dodatkowo napędziłyby inflację w Polsce* <https://businessinsider.com.pl/> [dostęp 23.07.2022].
18. Szymański K., wydanie internetowe z dnia 09.06.2022r., *Stopa procentowa – co to jest? Jak podniesienie stóp procentowych w 2022 wpływa na raty kredytów*, <https://www.totalmoney.pl/> [dostęp 25.07.2022].
19. Zawiślińska I. (red) (2014), *Podstawy wiedzy o UE*, Polskie Stowarzyszenie Badań Wspólnoty Europejskiej PECSA, Sopot.
20. Żuławski M., wydanie internetowe z dnia 01.07.2022r., *Inflacja w Polsce przekroczyła 15%. Szczyt coraz bliżej* <https://www.sii.org.pl> [dostęp 18.07.2022].

THE IMPACT OF THE WAR IN UKRAINE ON THE INFLATION RATE IN POLAND

Abstract

Inflation is a general increase in the prices of goods and services in an economy. Due to its complexity, it has a major impact on the functioning of the state economy. The outbreak of the war in Ukraine contributed to a significant increase in inflation in Poland, which caused a lot of negative consequences. The article explains what inflation is, describes its types and presents methods of its measurement. The further part of the article describes the causes of inflation and discusses its negative and positive effects. The last part of the article presents, on the basis of statistical data, the impact of military operations conducted in Ukraine on the increase in the prices of goods and services in Poland.

Keywords: inflation, rising prices, the war in Ukraine, the effects of inflation.